

Kirkebevaringsprogrammet

Ei ny tid

Bergen 3.februar 2025

Oddbjørn Eide – Daglig leder Kirkebevaringsfondet

Samfunnsmålet

*De kulturhistorisk verdifulle kirkebyggene **bevares og tas i bruk** av menighetene, lokalsamfunnene og fellesskapet på en **bærekraftig** måte.*

*Kirkebyggene med deres interiør og omgivelser verdsettes som **kilder til tro og kunnskap**, og er grunnlag for **opplevelse, engasjement og innsikt** i Norges kulturhistorie.*

Bevaringsstrategi
for kulturhistorisk
verdifulle kirkebygg

Effektmålene

Bærekraftig forvaltning av kirkene

Åpne, tilgjengelige og i aktiv bruk

Robuste og klimatilpassede bygg

Godt samspill mellom aktører

Systematisk formidling av kunnskap

Oppdatert kunnskapsgrunnlag og kompetanse i alle ledd

Johanneskirken, Bergen (foto: www.kirkesok.no)

Samspill

«Gode prosesser og godt samspill mellom kirkeiere, kommuner, kirkelige og statlige myndigheter ligger til grunn for gjennomføring av prosjekter og tiltak.»

Kirkebygd-databasen Foto: Torild

Ordna eiendom Foto: Torild Granhaug

Forarbeidene

- Riksantikvaren leverte i samarbeid med Kirkerådet og Hovedorganisasjonen KA grunnlaget for kirkebevaringsprogrammet
- Herunder også forslag om en samarbeidsmodell

Organisering

Samarbeidsmodellen legger opp til en deling av ansvar og roller på tre nivå:

1. Programeier
2. Programstyre
3. Programsekretariat

I tillegg etableres det i disse dager et rådgivende **nasjonalt fagråd** for Kirkebevaringsfondet.

Programeier Barne- og familiedepartementet

Oppgaver:

- Konstitusjonelt ansvar for Kirkebevaringsfondet, herunder overordnet budsjettmessig og administrativt ansvar
- Følge opp Stortingets vedtak og forutsetninger, og gir styringssignaler til programstyret og programsekretariatet gjennom tildelingsbrev, instruks og etatsstyringsmøter
- Foreslår finansielle rammer for Stortinget
- Klageinstans på tilskuddsvedtak
- Fastsetter tilskuddsregelverk m.m.
- Oppnevner programstyre etter forslag fra virksomhetene selv
- Rapporterer årlig til Stortinget om bruk av midler

Klima- og miljødepartementet

- Etatsstyrer for Riksantikvaren
- Nært samarbeid med BFD i utarbeidelse av tildelingsbrev og instruks
- Deltar i etatsstyringsmøter med Kirkebevaringsfondet

Riksantikvaren (statlig forvaltningsorgan)

Oppgaver:

- Mottar tildelingsbrev og instruks med styringssignaler fra programeier, og delegerer ansvar til programstyret og programsekretariatet
- Deltar på etatsstyringsmøter med BFD

Programstyret

Oppgaver:

- Overordnet ansvar for leveranser iht. styringssignaler fra programeier og RA, herunder strategiske mål i bevaringsstrategien
- Vedtakskompetanse og vedtaksmyndighet i tilskuddssaker
- Foreslår årlige og langsiktige planer for BFD
- Deltar på etatsstyringsmøter med BFD
- Ansvar for rapportering til programeier
- Gir innspill til det årlige tildelingsbrevet

Nasjonalt fagråd for Kirkebevaringsfondet

Oppgaver:

- Gir faglige råd/innspill til programsekretariatet og til programstyrets planer, satsinger, fastsettelse av resultatmål og tiltak o.l.
- Fagrådet skal *ikke* behandle enkeltsaker/tilskuddssaker.

Programsekretariatet

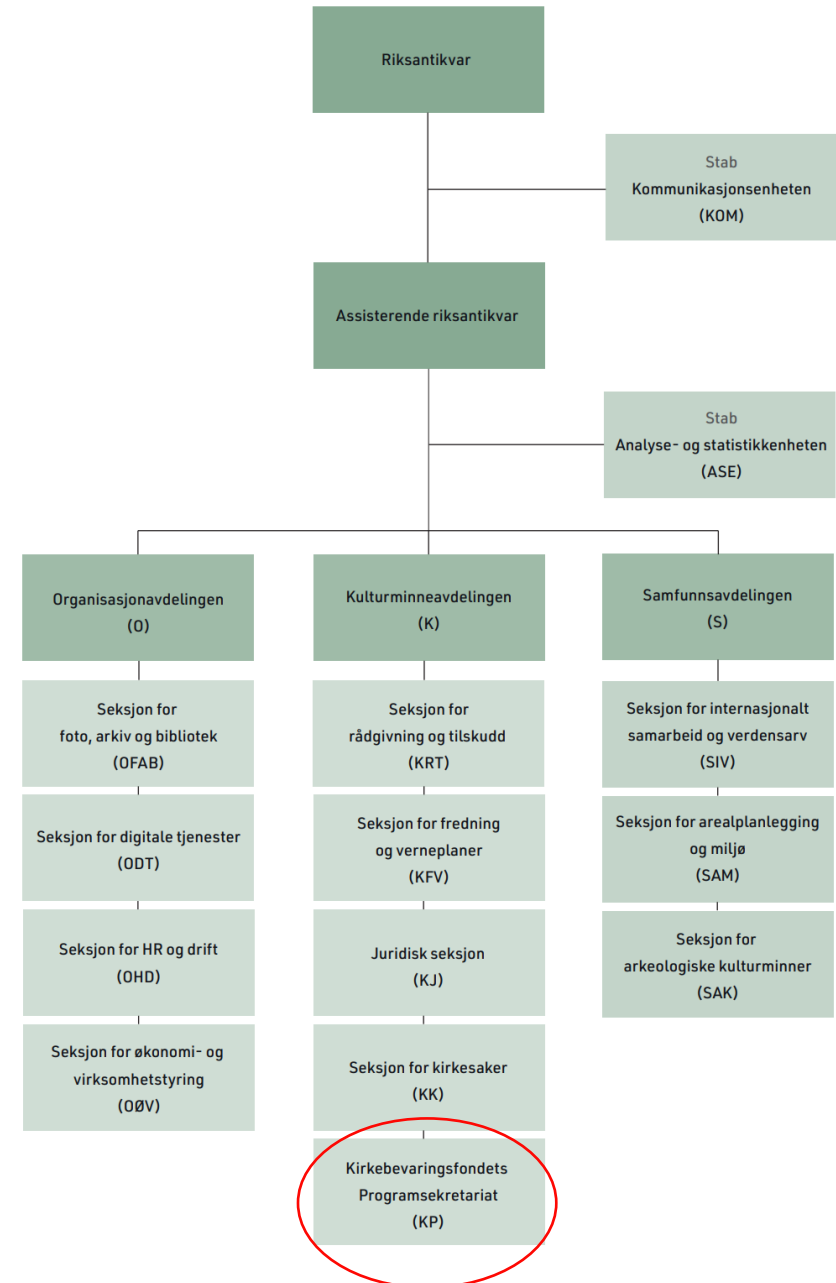
Oppgaver:

- Budsjett og økonomistyring og tilskuddsforvaltning
- Iverksetter og følger opp gjennomføringen av bevaringsprogrammene (håndtere søknadsprosess, faglige vurderinger osv.)
- Forbereder saker for programstyret og innstiller til hvem som får tilskudd m.m.
- Ledelsen i programsekretariatet deltar på etatsstyringsmøter med BFD og KLD, sammen med programstyret

Symbolforklaringer:

- Styringssignal tildelingsbrev
- Råd
- Innstilling
- Informasjon/samarbeid

Organisatorisk plassering hos RA

Programmeier og programstyret

Barne- og familiedepartementet er programmeier

Programstyret:

- Styreleder Olav Fykse Tveit (Preses Dnk)
- Nestleder Hanna Kosonen Geiran (RA)
- Marit Halvorsen Hougsnæs (KA)
- Jan Rune Fagermoen (KR)
- Ingeborg Magerøy (RA)
- Astrid Nesbø (RA)

Samarbeidsmodellen

- Både programstyret og sekretariatet er satt sammen av ressurser fra Riksantikvaren, Kirkerådet og Hovedorganisasjonen KA.
- Ett team som skal løse oppdraget sammen, men som bidrar med litt ulik kompetanse på flere fagområder.

Riksantikvaren

- Frednings- og dispensasjonsmyndighet etter kulturminneloven
- Rådgiver kulturmiljøforankring
- Tilskuddsforvalter

Riksantikvaren

SEKRETE
LEDEL

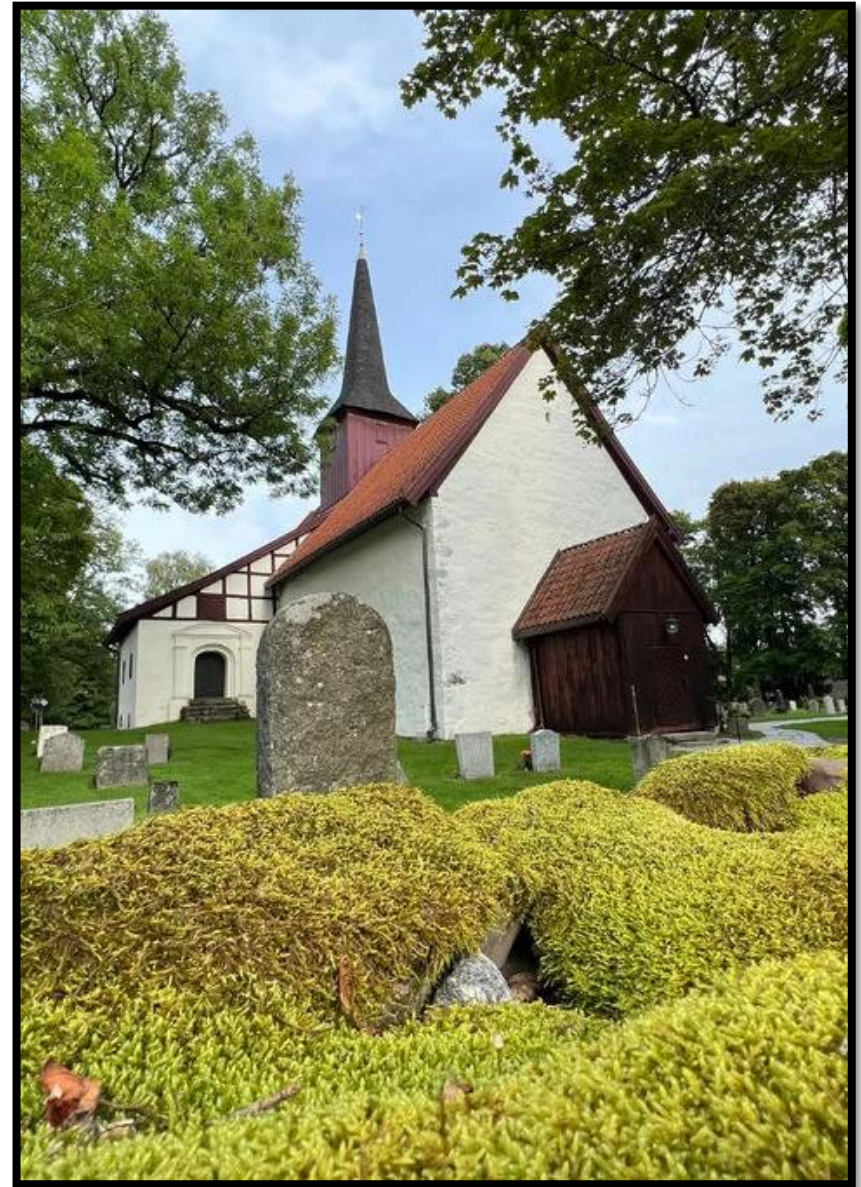
Interiør i Værnes kirke i Trøndelag fylke. Kirken er fra år 1100.

Foto: Bjørnar Refsland, Barne- og familiedepartementet

Hovedorganisasjonen KA

Hovedorganisasjonen KA

- Kompetansebygging og prosjektstøtte til kirkeeier/kommune
- Innhenting, lagring, analyse og formidling av kunnskap om kirkebygg og inventar (verdi og tilstand)
- Eierforankring og deltakelse
- Ressurs: Kirkebyggdatabasen/Eiendomsdatabasen

Tanum kirke i Bærum, Foto: KA

Kirkerådet

Kirkerådet

- Oppfølging av bruk
- Formidling
- Kirkelig kulturarvsstrategi

TERIATS-
ELSEN

Guide Wanja Aasen Hamre i Ringsaker kirke sommeren 2022.

Foto: Kristin Dahl Sørensen Dimitrova.

Programsekretariatet – ansatte hos KA og Kirkerådet

Kirkerådet

- **Carina Gjelsvik** – rådgiver (kunsthistoriker)
100% stilling
- **Geirr Olav Gram** – rådgiver (historiker)
50% stilling

Hovedorganisasjonen KA

- **Thomas Brekk Unnvik** – databaserådgiver
(datatekniker/matematiker) – 100% stilling
- **Sara Parizadeh** – spesialrådgiver anskaffelser (jurist)
100% stilling

Fagressurser fra avdelingen i Oslo

- **Martin Stærk** – koordinator – 50%
- **Ingrid Staurheim** – rådgiver - 30%
- **Ingrid Grytdal Matheson** - inventar, kirkekunst
- **Ole Christian Torkildsen** - tilstandsanalyser, rådg. bygg
- **Kjersti Kambestad** - Ordna eiendom, IT-løsninger, kart

DEN NORSKE KIRKE

Programsekretariatet– Ansatte hos Riksantikvaren

- **Oddbjørn Eide** – daglig leder
- **Anita Øien Helmersen** – senior økonomirådgiver (økonom)
- **Sindre Gaustad Osland** – økonomirådgiver (revisor)
- **Sunniva Fonn** – kulturminnefaglig rådgiver (kulturminneforvaltning ntnu)
- **Kristine Heitlo** – kulturminnefaglig rådgiver (kulturminneforvaltning ntnu)
 - Permisjon 2025
 - Vikar - Aleksander Skre (Arkeolog og bergenser)
- **Ingrid Langaas Gossé** – kulturminnefaglig rådgiver (arkitekt)
- **Per Steinar Brevik** – kulturminnefaglig rådgiver (arkeolog og bachelor tradisjonshåndverk)

Programsekretariatet (nesten alle)

Foto: Randi Moskvil Letmolie, KA

Programsekretariatets hovedoppgaver

Programutvikling og tilskuddsforvaltning

- Kunnskapsutvikling – program og innsatsområder
- Strategi og analyse – program og innsatsområder
- Evaluering og justering av utlysninger av tilskudd
- Drive tilskuddsforvaltningen
- Økonomikontroll og økonomisk analyse
- Rapportering Styret/BFD
- Digitalt saksflytprosjekt
- Nasjonalt fagråd

Rådgivning

- Bistå kirkeiere i prosess
- Utvikle veiledningsmateriell
- Holde kurs og opplæring
- Skape møtepunkt
- Dialog og avklaring RA, KA og KR mht. grensegang opp mot ordinære forvaltningsoppgaver

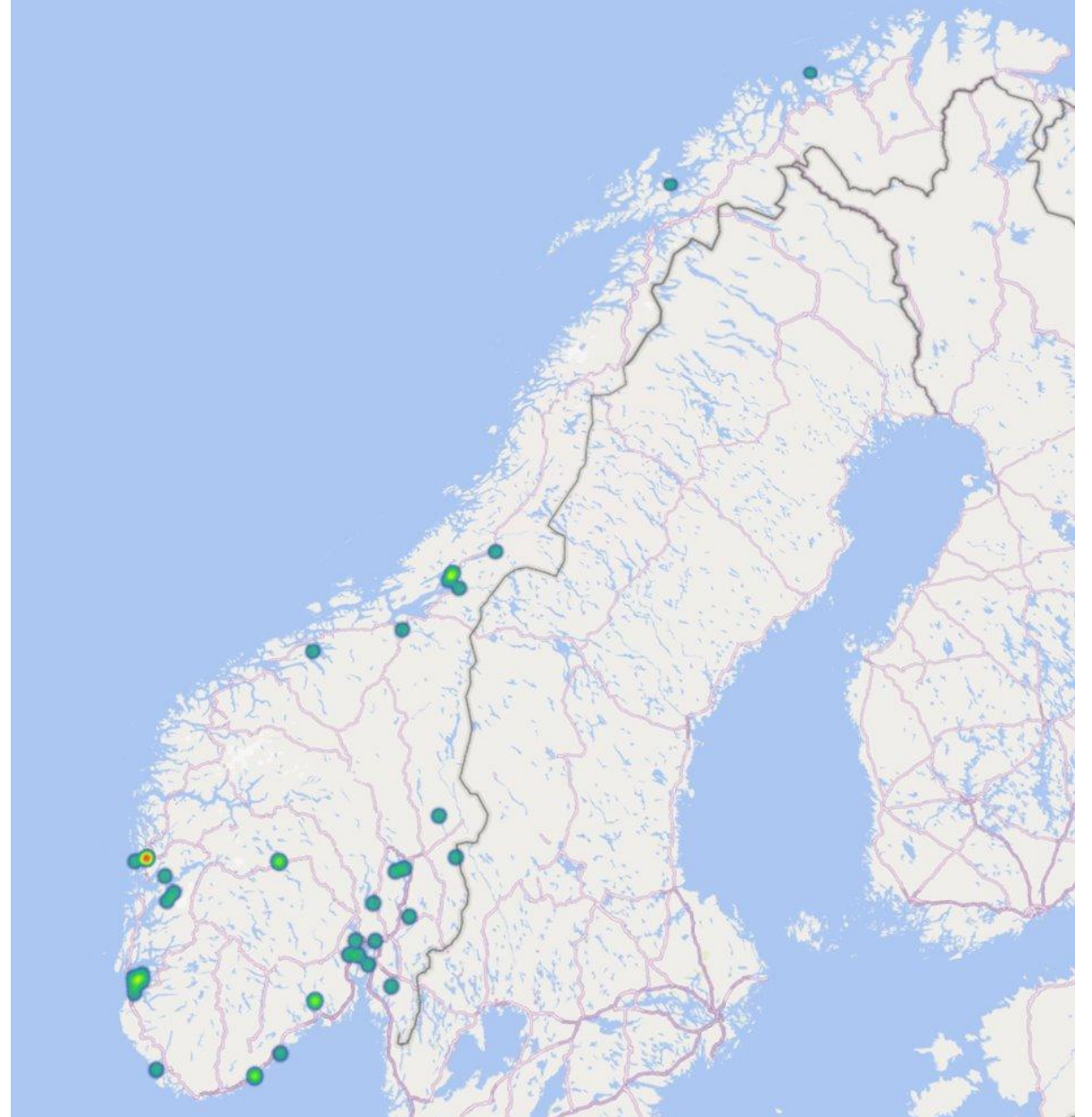
Waisenhuset i Trondheim

Foto: Frank Foss

Erfaringer så langt

Utbetalinger for 2024 utlysning 1

- Det var innvilget tilskudd for MNOK 94,1
- Sekretariatet saksbehandlet 37 utbetalingsanmodninger i 2024 og betalte ut ca MNOK 71,8
- Dette utgjorde ca 76 % av innvilget tilskudd

Utbetalingsanmodninger - saksbehandlet

Summer av Beløp til utbetaling	Kolonneetiketter				
Radetiketter	Hovedprosjekt	Overordnet forprosjekt	Særskilt forprosjekt	(tom)	Totalsum
Agder	1 400 000	-	400 000		1 800 000
Akershus	2 536 500	120 000	560 000		3 216 500
Buskerud	2 090 000	100 000			2 190 000
Finnmark					
Innlandet	3 970 000		230 000		4 200 000
Møre og Romsdal			500 000		500 000
Rogaland	25 165 000				25 165 000
Telemark	1 933 297				1 933 297
Troms			490 000		490 000
Trøndelag	561 732	260 000	359 324		1 181 056
Vestland	25 600 000	234 597	475 000		26 309 597
Østfold			70 408		70 408
(tom)					
Totalsum	63 256 529	714 597	3 084 732		67 055 858

Søknadsrunde 2

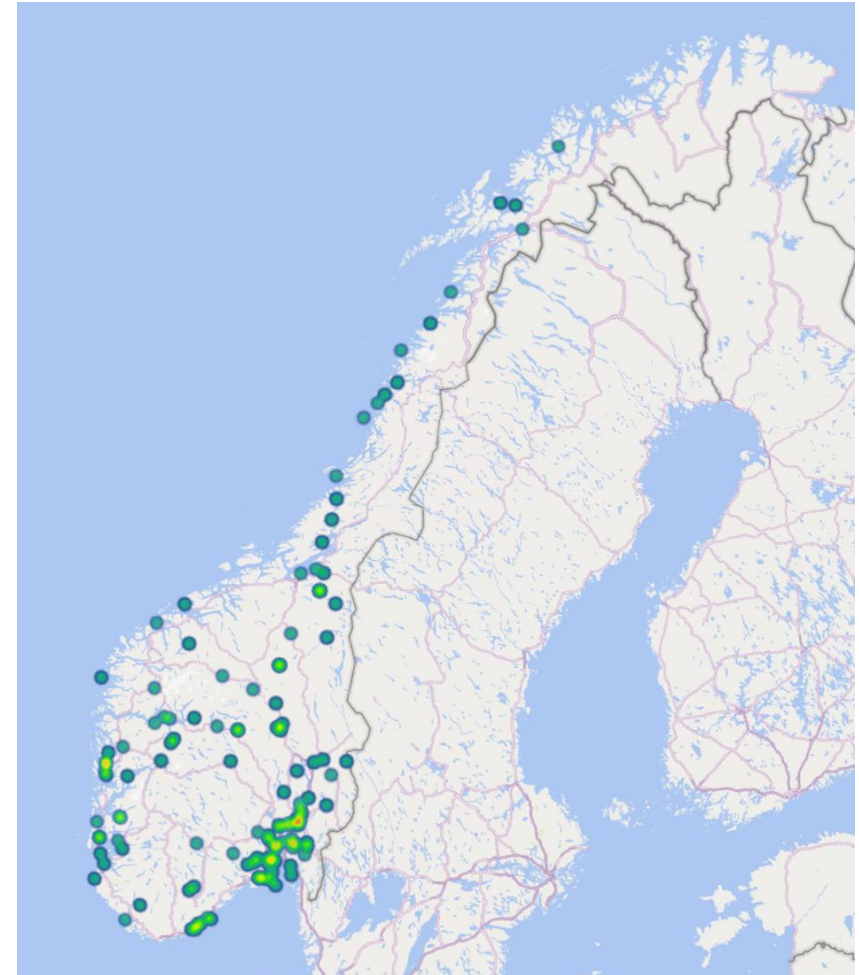
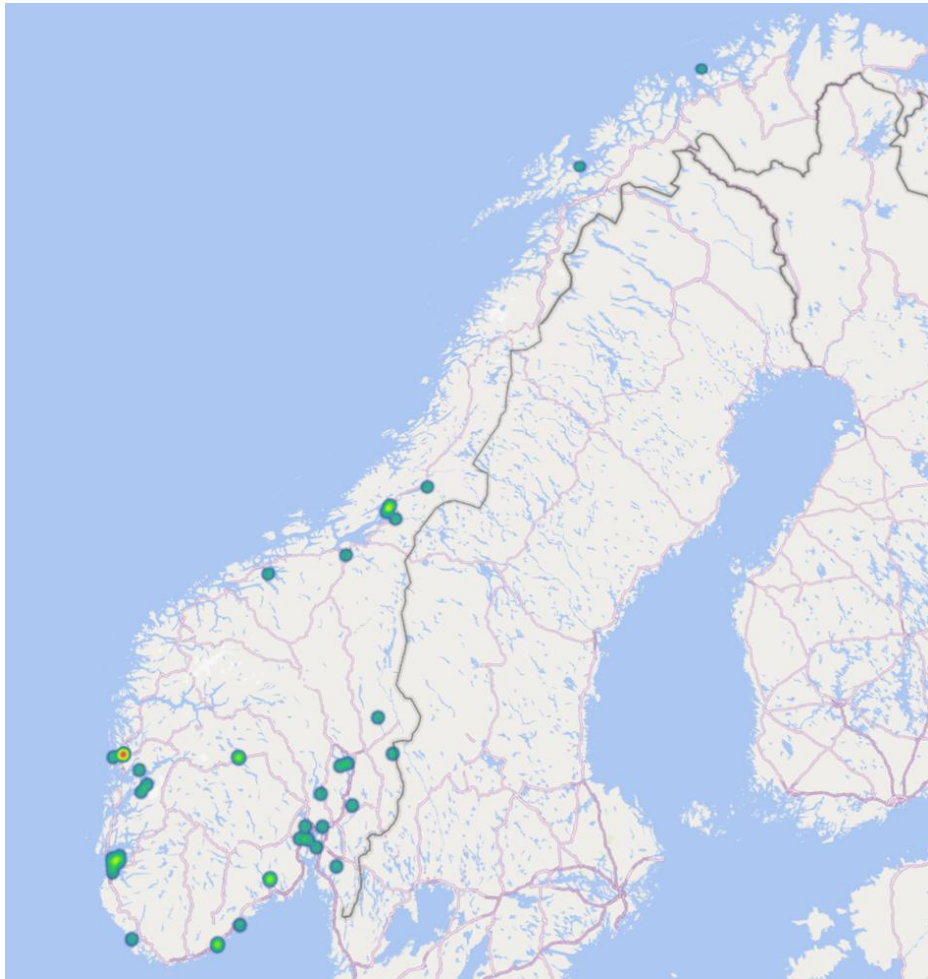
søknadsfrist 4.november 2024

Totalt 164 søknader om tilskudd hvorav 21 søknader på innsatsområde 2

Prosjektkostnadene som ble stipulert i søknadene:

- MNOK 445 for innsatsområde 1
- MNOK 55,5 for innsatsområde 2

Utlysning 1 (utbetalingsanmodninger) vs utlysning 2 (søknader)

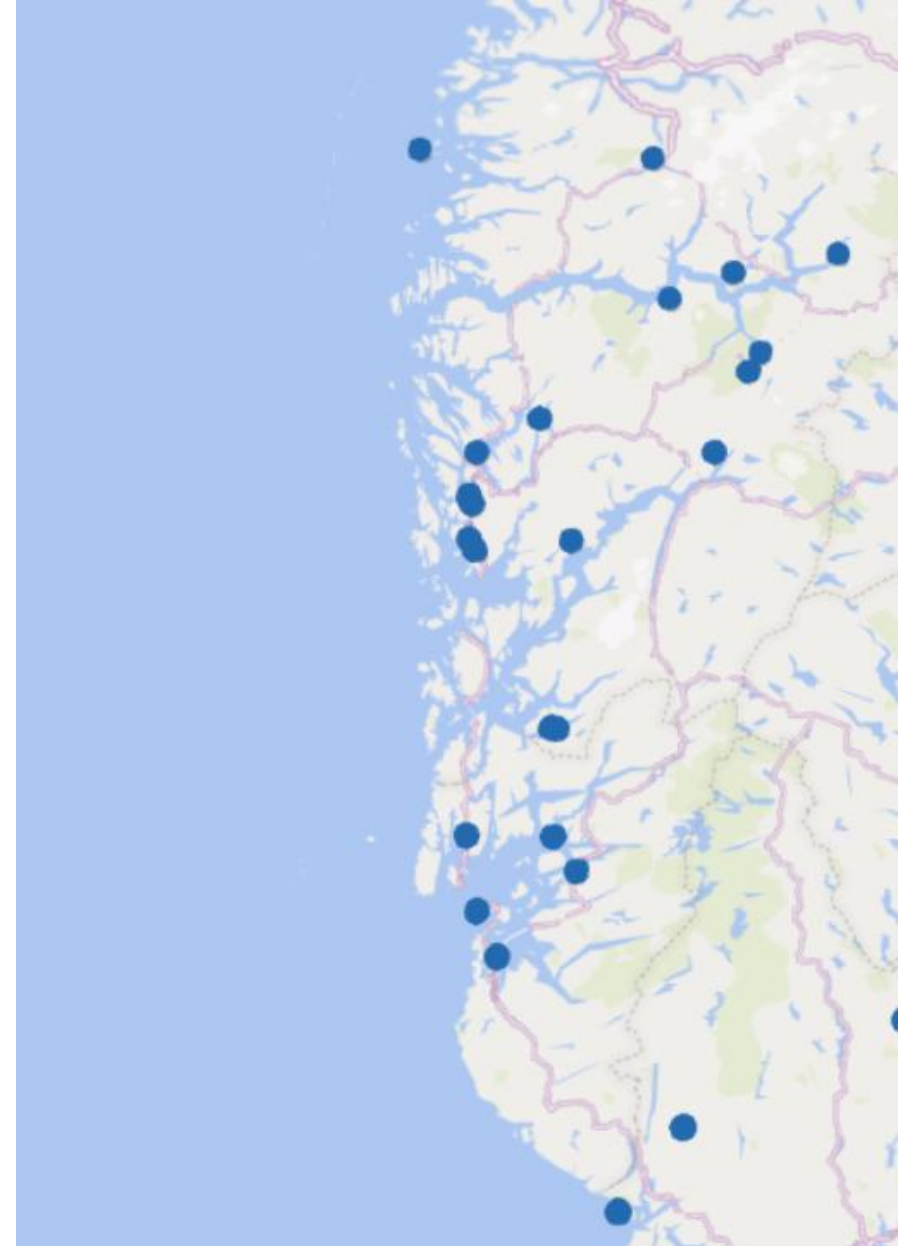

Fordeling per program per fylke

Kirkens bevaringsprogram				
Mulig tilskudd og tilsagn	Bevaringsprogram	Bevaringsprogram for kirker fra år	Bevaringsprogram for kirker	
Fylke	for middelalderkirker	1537-1850	oppført etter 1850	Totalsum
Agder	1 779 000	2 544 250	4 785 140	9 108 390
Akershus	18 206 434	6 540 000	10 807 362	35 553 796
Buskerud	763 625	1 632 000	5 960 000	8 355 625
Finnmark	-	-	-	-
Innlandet	5 205 217	9 558 669	3 689 000	18 452 886
Møre og Romsdal	-	700 000	6 726 793	7 426 793
Nordland	471 625	-	96 199 960	96 671 585
Oslo	817 000	-	817 000	1 634 000
Rogaland	2 453 302	1 191 250	685 750	4 330 302
Telemark	978 400	596 600	-	1 575 000
Troms	1 376 550	6 442 875	693 400	8 512 825
Trøndelag	5 885 315	8 343 755	6 367 969	20 597 039
Vestfold	4 759 218	644 000	19 814 817	25 218 035
Vestland	4 500 194	1 076 550	11 222 850	16 799 594
Østfold	9 330 200	270 250	1 588 875	11 189 325
Totalsum	56 526 080	39 540 199	169 358 915	265 425 194

Vestland fylke

Kirkens navn	Type prosjekt	Fylke	Kommune	Bevaringsprogram
Bergen domkirke	Særskilt forprosjekt	Vestland	Bergen	Middelalder
Fana kirke	Særskilt forprosjekt	Vestland	Bergen	Middelalder
Flåm kyrkje	Særskilt forprosjekt	Vestland	Aurland	1537-1850
Grindheim kyrkje	Overordnet forprosjekt	Vestland	Etne	1537-1850
Hamre kirke	Hovedprosjekt	Vestland	Osterøy	1537-1850
Helgheim kyrkje	Hovedprosjekt	Vestland	Sunnfjord	Etter 1850
Hopperstad stavkyrkje	Særskilt forprosjekt	Vestland	Vik	Middelalder
Kinn kyrkje	Særskilt forprosjekt	Vestland	Kinn	Middelalder
Lysekloster kapell	Hovedprosjekt	Vestland	Bjørnafjorden	1537-1850
Norum/ Ølmheim kyrkje	Hovedprosjekt	Vestland	Sogndal	Etter 1850
Sandvikskirken	Hovedprosjekt	Vestland	Bergen	Etter 1850
Strandebarm kyrkje	Hovedprosjekt	Vestland	Kvam	Etter 1850
Stødle kyrkje	Særskilt forprosjekt	Vestland	Etne	Middelalder
Ulvik kyrkje	Overordnet forprosjekt	Vestland	Ulvik	Etter 1850
Vangen kyrkje	Særskilt forprosjekt	Vestland	Aurland	Middelalder
Årstad kirke	Hovedprosjekt	Vestland	Bergen	Etter 1850

Godt jobba Vestland og lykke til videre!

**TIDENES
STØRSTE
KULTURMINNE-
SÆTSING
I NORGE!**

